

MUTILAREA LEGII 87...

ALEXANDRU BOT, DOCTORAND

Anul 2011 a marcat profund sistemul de drept al Republicii Moldova, reformele inițiate au generat parcă un nou suflu legislativ, o speranță că viitorul va fi mai corect ca prezentul și trecutul. Și totul s-a dus naibii lovindu-se ca nuca de perete! Un pas înainte și doi înapoi ar zice analiștii. Pe dracu e o mișcare stabilă înainte, deoarece, vorba ceea, ÎNAINTE ERA MAI BINE! Or, anume rațiunea retrogradării a stat la baza logicii legislatorului reformator (AIE 2), atunci când a tăiat din propriul elan.

Vorbind la un nivel mai detaliat e cazul să facem o retrospectivă în istoria reformelor judiciare. Astfel, la data de 21 aprilie 2011, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Așa cum ne sugerează titlul legii, Parlamentul a decis să creeze un mecanism prin care statul să fie sancționat pentru lenea funcționarilor săi, incapabili să asigure o judecare și/sau o executare promptă pe marginea pricinilor. Greutatea reprezentării statului în asemenea dosare a căzut pe umerii contabilității etice – Ministerul Finanțelor. Omițând rațiunile pentru care statul a încredințat propriilor sămădăi să gestioneze dosare judiciare, trebuie să apreciem efortul legislatorului care concomitent cu adoptarea legii 87 a decis și modificarea Codului de Procedură Civilă (CPC), în sensul completării art. 358 alin. (3) cu prevederea că nu pot fi atacate cu apel hotărârile pronunțate în primă instanță de judecătorii de drept comun în pricinile care apar în legătură cu încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a documentelor executorii și cu repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare. Respectiv, ultimul nivel de jurisdicție pentru aceste dosare era forul format din colegii dlui Pleșca Ion – Curtea de Apel Chișinău.

Șirul îmbunătățirilor de fapt nu s-a epuizat prin modificarea art. 358 CPC, ci a fost suplinit și prin introducerea alin. (11) în textul art. 417 CPC. Astfel, recunosc, am considerat că în coridoarele Ministerului Justiției sau altei autorități stă un geniu al scrisului juridic, deoarece noaptea acestui aliniat a constat în interdicția rejudecării cauzelor referitoare la încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Pe cale de consecință, din combinația Legilor 87 și 88 din 21.04.2011, a rezultat o autentică reformă a sistemului judiciar, o reformă ce nu și-a propus doar reducerea pretențiilor înaintate la CEDO, ci a stabilit cert posibilitatea sancționării statului la nivel național, soluționarea eficientă și rapidă a situațiilor de încălcare a termenului rezonabil. Și pe bune trebuie să apreciem că "ALIANSU" și-a demonstrat intenția de a face loc pentru dreptate în Moldova.

Totuși, reformele în Moldova trec ca apa chioară peste pietrele prostiei. Or, inovațiile art. 358 alin. (3) și art. 417 alin. (11) CPC, au plecat englezește din procesul civil: repede și neobservat. Moartea reformei, pe cât de straniu ar suna a fost realizată sub egida unei noi modificări de amploare a Codului de Procedură Civilă, care se pretinde că va face din justiția națională o bomboană. O fi plină cu lichior sau cognac această bomboană, dacă cineva se îmbată cu ideea că hotărârile nemotivate și interdicția prezentării de probe după ședința preliminară poate duce la consolidarea dreptății. În fine subiectul abordat se referă la mutilarea Legii 87, celelalte perle le comentăm la desert!

Ei bine la data de 5 iulie 2012, același Parlament reformator, adoptă Legea nr. 155, care odată cu venirea iernii – 1 decembrie 2012, a realizat abrogarea totală a art. 358 alin. (3) și 417 CPC. În efect, Ziua României sau Ziua combaterii SIDA (în dependență cine și de ce suferă!), ne-a aruncat iarăși cu un an în urmă, deoarece acum cauzele referitoare la încălcarea termenului rezonabil au trei ierarhii de judecare (prima instanță, apelul și recursul) și, incredibil, a fost admisă rejudecarea pricinilor menționate. Dacă totuși a fost reanimată practica rejudecării, intervin și eu cu o întrebare poate stupidă, dar vorba ceea prostia generează mai multe întrebări decât poate da răspunsuri un înțelept. Deci: "Ce mă împiedică pe mine ca, la dispunerea rejudecării, să înainteze o acțiune de repara a prejudiciului generat prin tergiversarea examinării cauzei referitoare la încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești?!" Sună aberant, așa-i?! Dincolo de o vădită lipsă de logică, trebuie să ne conformăm ideii că ipoteza enunțată are dreptul la existență. Altfel spus statul și-a creat propriul cerc vicios în care riscă să plătească despăgubiri atât pentru încălcarea termenului rezonabil de judecare a pricinii sau de executare a hotărârii, cât și pentru zădărnicierea examinării acestor cauze speciale.

Dincolo de aspectul pecuniar al dilemei, era să uit concluzia pentru care am și decis să redactez acest articol. Și iertată să-mi fie referirea la clasici, dar cui în Petrea Marinescu îi trebuie așa soi de reformă când exercitarea dreptului la o justiție eficientă poate genera și mai mari prejudicii decât cele reclamate inițial!